

Az avantgárd versben, ha optimista szemléletű, szerepelnek olyan szavak, hogy autó, vonat, sebesség, egy babakocsi, amiben égő gyerek száguld vi-
sítva, ezzel egy időben csikorogva fékez egy mozdony, épp elgázol egy sínen

46 Háy János

AVANTGÁRD VERS

a mozdonytól, gyárok, gyártelepek, minden füstölög, párállik, szürke, bűz, rothadó hullák bűze, rothadó katonák bűze, a rothadó kapitalizmus bűze (itt kritikai éltre vált a vers), felvillan a gazdagok élete, rohadj meg burzsuj, a ver-
salany felkiált, ha át akarsz menni a teve fogán, add a szegényeknek a pénz-
zed, a szegények alatt magára gondol, a burzsujok közben rezzenéstelen
arccal ebédelnek, nincs bennük szív, kiegészítette a tőke, egy hatalmas lyuk
tátong a mellkasukon, csillogó nikkelezett edények repülnek a levegőben,
köztük egy szamovár is, egy másik avantgárd versből repült át, villogó rek-
lámfények, ellenpontként esetleg nyomornegyedek, éhező gyerekek, újra
felvillan az égő babakocsi, az ismétlés struktúráját ad a versnek, megint nyo-
mornegyedek, különösen akkor tér vissza ez a kép, ha egy munkásból avant-
gárd költővé váló alkotóról van szó, ami elég gyakori, mert avantgárd
költőnek lenni olyan, mint rock zenésznek, nem kell megtanulni a görögös
versmértéket, sem a görög mitológiát, elég annyi, amennyit az ember össze-
szedett a munkásolvastörvényekben vagy a kocsmában. Dohányfüst, a legrosszabb
dohányfüstje.

Ha a vers pesszimista, akkor is a fentebb említett dolgok szerepelnek
benne, csak negatív előjellel, például, hogy a sebesség révén semmit nem lá-
tunk, mert elsuhan a táj, vagy a munkások nem írhatnak verset, mert a szalag
mellett állnak, s mikor éppen vége a munkának, már csak arra van erejük,
hogy hazavánszorogjanak, akkor látják, hogy valaki felgyújtotta a gyereket
a babakocsiban és megerőszkolta a feleségüket, aki korábban megitta az
eldugott pálinkát, ha orosz a vers, akkor vodkát. Dögölj meg burzsuj, a szerző
ebben a versben is felkiált és igényt formál a szegények nevében a felhalmo-
zott extraprofitra, ha olvasta Marxtól a tőkét, akkor a merverstajerra is.

Amúgy itt a vers elején, mert ez egy hosszú vers, szóval itt még az ele-
jén vagyunk, itt még klasszikus avantgárd versről van szó, ami kicsit ellent-
mondásos megállapítás, de hát minden klasszicizálódik, azok a szar
tucatszobrok is, amiket kétezzer éve faragtak egyszerű kőfaragók a római ne-
mesek sírjára. Most múzeumokban nézzük, pedig annakidején lebaszta a
megrendelő a kőfaragót, és provincia szerte terjesztette, hogy ide, például

keresztben álló lovasko-
csit, a lovak testéből egy
bádogbögre alakú lélek
száll fel, míg száll, tech-
nikai újítások kerülnek
szóba, automobil, moz-
gókép, ez csak egy ugrás

Aquincumba, a legszarabb kőfaragók jutottak. Dinamitot a múzeumokra, most eszébe jutott az alkotónak, hogy miként kell vélekedni a múlttól, végképp el kell törülni, máglyára azzal, ami klasszikus, a klasszikus a fertő. Amikor végre jól kidühöngi magát, megjelennek a versben a szabad asszociációk, például nadrágban járó felhő, vagy esőcseppek, amelyek megkarcolják a tájat, vagy épp, ha elszakadunk a természeti képektől, mert a természeti képek, még ha nadrágban vagy gatyában van a táj, akkor is konzervatív maradvány, szóval akkor megjelennek gépfejú emberek, akik rátámadnak a saját teremtőjükre, az emberfejú emberre, aki az alkotó hasonmása a versben, és különböző, elvileg álmunkban látott szörnyek, bármilyenek lehetnek, mert senki nem tudja ellenőrizni, hogy láttunk-e ilyet tényleg álmunkban, azt mondunk, amit akarunk, legfeljebb azt gondolják, hogy bebasztunk, vagy túlادagoltuk a tudatmódosító szereket vagy csak pszichopáták vagyunk és még szerencse, hogy ennek következménye kimerül a versírásban. Azt hiszem, itt megint felvillan a lángoló babakocsi, ez egy visszatérő kép, valószínűleg itt a szülés utáni traumát hivatott szimbolizálni. Aztán az álomban fura fejű nők jönnek, a szájuk a nemi szervük, oda dugjuk be, vagyis nem is mi, hanem egy lángoló sörényű ló. Avantgárd versben a lángolás sosem unalmas, szinte amiatt látjuk, hogy mi történik, mert ha kialudna például a ló sörénye, vagy a babakocsi, hát akkor vak sötét lenne és olyan verset kéne írni, hogy csak egy szókapcsolat ismétlődik benne, hogy sötét van, sötét van, sötét van, vagy ha vizuálisan akarnánk megoldani, csak egy sötétre színezett oldal volna a könyvben, s ha végre kigyullad valamelyik szereplőnek a feje, mert az egy villanykörte, számtalan villanykörtefejú ember létezik, hirtelen nem látnánk mást, csak, hogy nyelvileg nem lehet kifejezni a világot, leegyszerűsödne a közlés arra, hogy nek, nek, tól, tól, hozzezhöz, ig, ig, ig, ra-re, rare, hozzezhöz. A kifejezés lehetetlenségét nyelvtani elemekkel kifejező rész után újra képiségek jelennek meg, mármint nem nyelvi képek, hanem valódi rajzok. Egy kép apát ábrázolja, aztán egy kép autót ábrázol, utána kötőjellel egy té-rag és egy ige, vezet. Apa autót vezet. A következő sorban egy kép anyát ábrázolja, utána egy gőzölgő fazék (szaga nincs, mert ez egy kép), egy gőzölgő fazék képe és kötőjellel egy té-rag és a főz ige. Anya ebédet főz, ez a rossz megoldás, mert akkor kötőjel et-ragot találnánk a mondatban. Anya levest főz. Apa autót vezet, anya levest főz, vadul ismétlődnek a sorok, a versalany egyre hangosabban kiáltja, ha épp hangosan közönség előtt felolvassa a verset: Apa autót vezet, anya levest főz! Innét átcsap a költemény a polgári élet hamisságának leleplezésébe, apa más nővel szeretkezik, mikor anya leveszi a levest, azért vezette az autót, hogy odaérjen az idegen nénihez, a gyerek üvölt, mert senki nem szereti. Mi lesz belőle, egy épp olyan felnőtt,

és a képregények, s persze újdonságnak konkrétan ebben a versben is, mert korábban még nem szerepeltek ilyen nyelvi alakzatok. Brrrr, brrrr, siiii, brrrr, krrr, drrrrr. Működik a geci kozmosz, működik a geci mindenség. Brrr, drrrr, síííí. Kozmikus navigáció, transzgenerációs tévedés, ó univerzális lán-
goló babakocsi, ó mindenség lángja, ó gagarin, holdra lépni tilos, ó 49
lui amstrong, ó wanderful kozmosz, ó csarli parker, ó májzs dévis, oó,
oó, oó, oó, az nem lehet, hogy jambikus a világ hangja, oó, oó, oó, a jam-
bus egy geci lángoló ló. Oó, oó, oó. Meghalt a nagy mesemondó. oooooooooo,
a jambus felzabálja az avantgárdot, a költemény saját farkába harap és fel-
zabálja önmagát. Ez a vers nem létezik, ez a vers nem létezik, ez a vers
nem létezik, ó felboncolt porszívó, ez a vers nem létezik, ami nem lé-
tezik, annak nincs vége, a nemlétnek nincs vége, vége, vége, vége,
vége, a nemlétet nem lehet befejezni, a nemlét kibaszott hosszú, ki-
baszott hosszú, még mindig tart, még mindig, még mindig tart, még
mindig lángol a semmi

